

Tulkojums no vācu latviešu valodā: Jūlija Dobrovska

Stāsts par zeltkali Fabianu

Dod man pasauli plus 5%

**Neatklātais banku un finanšu sistēmas noslēpums –
kādēļ visur trūkst nauda?**

Priekšvārds

Ļoti cienījamās lasītājas, ļoti cienījamie lasītāji, šeit Jums tiek piedāvāts stāsts par naudas un banku sistēmas vēsturi, kas, starp citu, satur vairākus labi glabātos noslēpumus.

Mēs sirsnīgi aicinām Jūs izplatīt šo tekstu starp saviem draugiem, paziņām un kolēģiem. **Pēc iespējas vairākiem cilvēkiem** būtu jāiepazīstas ar šo rakstu. Šīs akcijas mērķis ir rosināt Zemes iedzīvotājos apziņas pamošanos, kas ļaus ne tikai saprast mūsu pašreizējo nodevās balstīto saimniecības sistēmu kā nedaudzu „izredzēto” kontroles instrumentu pār pārējiem cilvēkiem, bet arī iezīmēt ceļus pie cilvēciskas, taisnīgas naudas sistēmas.

Tā kā lielākā daļa cilvēku vienkārši akceptē mūsu pašreizējo sistēmu un labākā gadījumā mēģina paši tikt pie iespējami lielākas peļņas, tad arī šajā jomā ir steidzīgi nepieciešams mainīt domāšanas veidu.

Mūsu skatījumā nodevu saimniecības saknes ir jāmeklē nevis sistēmā, bet gan cilvēciskā mantkārībā, kas piemīt ne tikai šīs pasaules top-baņķieriem, bet diemžēl arī plašām iedzīvotāju kārtām. Tādēļ katram atsevišķam cilvēkam neizbēgami jāpiestrādā pie šīs saknes sevī.

Arvien biežāk tiek ieviestas reģionālās valūtas kā alternatīva globālai naudas sistēmai. Turklāt būs nepieciešams daudzu atsevišķu cilvēku cilvēciskums, drosmē un angažements, lai paveiktu pārvērtību pie ekoloģiskas saimniecības un esošās sistēmas atvēršanās. Mēs esam pārliecināti, ka arī Jūs varat ne vienā vienā vietā pielikt savu vērtīgu roku pie šī darba.

Vēlot Jums patīkamu lasīšanu un svarīgus atklājumus *Michael Kent*

Maiņas tirdzniecība

Fabians jutās iekšēji uzbudināts. Viņš izmēģināja savu runu, kuru nākamajā dienā taisījās noturēt liela cilvēku pūļa priekšā. Viņš jau vienmēr ir tiecies pēc varas un prestīža. Nu, viņa sapnis drīz varēs īstenoties.

Fabians bija amatnieks, kurš strādāja ar zeltu un sudrabu izgatavodams dažādas rotaslietas, bet viņam nepatika pelnīt savu dienišķo maizi ar darbu. Viņš arvien ilgojās pēc kaut kā neparasta, meklēja izaicinājumu – un, lūk, viņa lielais plāns bija tuvu īstenošanai.

Kopš paaudžu paaudzēm tieša preču maiņa bija parasts tirgošanas veids. Ģimenes iztika no tā, ka specializējās uz noteiktas preces izgatavošanu un pārpalikumu apmainīja uz citu amatnieku ražotajiem produktiem.

Tirgus laukums bija skaļš sabiedriskas dzīves centrs. Tautai patika šī raibā drūzma, jo tur vienmēr varēja uzzināt daudz interesantu jaunu. Katrā ziņā pēdējā laikā šur un tur arvien biežāk sacēlās ķildas un strīdi – šķita, ka nu ir vajadzīga kāda labāka sistēma, lai arī cilvēki arvien vēl bija jautri un baudīja sava darba augļus.

Valdības forma bija ārkārtīgi vienkārša: katrā draudzē tika ievēlēta pilsoņu padome, kuras uzdevums bija nodrošināt atsevišķa pilsoņa brīvību un tiesības. Neviens nedrīkstēja tikt piespiests kaut ko darīt pret paša gribu. Tas bija vienīgais valdības uzdevums. Taču ar dažām situācijām birģermeistars ne vienmēr varēja tikt galā, it sevišķi, kad runa bija par domstarpībām tirgus laukumā: vai, piemēram, viens nazis ir apmaināms uz vienu vai uz diviem kukurūzas groziem, vai arī: kam ir lielāka vērtība: vienai govij vai vieniem ratiem. Un tagad Fabians paziņoja, ka viņam esot zināms šo problēmu risinājums.

Monētu nauda

Nākamajā dienā Fabians izklāstīja lielam cilvēku pūlim savu jauno sistēmu, kuru viņš nosauca par "naudu". Tā kā šī lieta likās visai daudzsološa, cilvēki nepacietīgi jautāja, kā ar to varētu sākt. "Zelts, no kura es gatavoju rotaslietas, ir pirmklasīgs un vērtīgs metāls, kas nerūsē un var ilgi uzglabāties. Tātad, es izgatavošu zelta monētas un nosaukšu tās par zelta dālderiem", - viņš teica un paskaidroja tālāk, ka katram dālderim būšot noteikta vērtība un, ka "nauda" kā apmaiņas līdzeklis esot daudz praktiskāka nekā tiešā preču apmaiņa. Kāds draudzes loceklis izteica domu, ka neesot jau pārāk grūti pašam sarakt zeltu un taisīt no tā dālderus. "Tas būtu negodīgi, tādēļ tas būtu stingri jāaizliedz" - iebilda Fabians. "Tiks atļauts lietot tikai pilsoņu padomes atļautās monētas. Drošības pēc tām tiks uzspiests zīmogs." Ikviens draudzes loceklis vispirms drīkstēja saņemt vienādu jauno monētu skaitu.

Tas izklausījās taisnīgi, un tomēr sveču meistars pārtrauca Fabianu: "Man ir tiesības uz vislielāko dālderu skaitu, jo ikviens lieto manas sveces!". "Kā tad tā?!" - iesaucās viens no zemniekiem. "Bez maniēm dārzeniņiem mēs visi nomirtu badā! Man pienākas visvairāk dālderu!" Fabians ļāva viņiem kādu brīdi strīdēties un tad izvirzīja sekojošu priekšlikumu: "Tā kā jūs nevarat vienoties, es lieku priekšā aizdot katram tik daudz dālderu, cik viņš grib, ar noteikumu, ka tie ir jāatdod atpakaļ. Tā kā es izgatavoju naudu un nododu to jūsu rīcībā, man ir tiesības uz atalgojumu: par 100 dālderiem es saņemšu gada beigās 105 atpakaļ.

Šos 5 dālderus es nosaukšu par procentiem, un tie būs mana peļņa. „Tas skanēja pieļaujami, galu galā 5% nebija nez kas liels.

Fabians nezaudēja laiku un pavadīja dienas un naktis izgatavodams monētas. Nākamnedēļ ļaudis stāvēja pie viņa darbnīcas rindā, un pēc tam, kad pilsoņu padome bija pārbaudījusi monētas un devusi savu atļauju laist tas apgrozībā, pirmie pilsoņi aizņēmas savas pirmās monētas; sākumā tikai nedaudz, lai izmēģinātu neparasto sistēmu, tad arvien vairāk.

Jauna koncepcija „nauda“ funkcionēja brīnišķīgi, un drīz vien viss tika novērtēts zelta monētās, t.i. dālderis. Pie precēm pieliktā vērtība tika nosaukta par „cenu“, un tā tika noteikta pēc preces izgatavošanai nepieciešamo izdevumu un ieguldītā darba daudzuma.

Konkurence

Vienā no tās zemes pilsētām dzīvoja Albans – vienīgais pulksteņu meistars. Viņa klientūra bija gatava maksāt par viņa pulksteņiem lielu cenu. Tad vēl viens pulksteņu meistars atvēra savu veikalu, un Albans, lai nepazaudētu visus savus klientus, bija spiests nolaist cenas.

Šī brīvā, sākotnējā ziņā veselīgā konkurence drīz vien aptvēra visas nozares. Tā kā visi gribēja saņemt iespējami vairāk naudas, tika daudz strādāts un producēts, dzīves līmenis kāpa uz augšu un beidzot visi brīnījās, kā viņi agrāk vispār dzīvoja bez naudas.

Parādi

Gada beigās Fabians uzmeklēja visus tos, kuri bija no viņa aizņēmušies naudu. Dažiem tagad bija vairāk, nekā viņi bija paņēmuši, kas reizē nozīmēja, ka citiem neizbēgami palika mazāk, tādēļ, ka aprītē taču bija noteikts naudas daudzums.

Tie, kuriem piederēja lielāka summa, atmaksāja simts dālderis plus piecus dālderis par procentiem, taču viņiem bieži bija atkal jāaizņemas nauda, lai varētu turpināt savus darījumus. Savukārt citi pirmo reizi ievēroja, ka viņiem ir parāds. Fabians atļāva viņiem atmaksāt to pa daļām un piesavinājās daļu no viņu īpašuma par ķīlu. Visi sāka meklēt trūkstošos dālderis, taču tos atrast bija ļoti grūti.

Rēķins, kas nekad nevar tikt apmaksāts

Neviens nepamanīja, ka visa nācija nekad vairs nevarēja tikt vajā no parādiem tādēļ, ka pat ja katrs atsevišķais sākumā producētais dālderis gada beigās tiktu atmaksāts atpakaļ, tad uz katriem aizdotajiem 100 dālderiem arvien vēl pietrūktu tie pieci procentu dālderis. Tikai Fabians zināja, ka nekad nebija iespējams saņemt visus procentus reizē, t.i., ka visi rēķini nekad nevarēja tikt apmaksāti tādēļ, ka šis papildus zelts īstenībā nekad nebija pastāvējis, nekad netika laists apgrozībā, un neviens cits nedrīkstēja taisīt papildus monētas. Nevar tikt atmaksātas 105.000 monētu, ja kopā tikušas producētas tikai 100.000. Katriem „pieciem dālderiem”, kas gada beigās tika atmaksāti Fabianam, vajadzēja pietrūkt kādam citam ciema iedzīvotājam.

Banknotes

Fabiana darbnīcā bija liels seifs. Daži klienti uzskatīja, ka būtu praktiski un ērti par nelielu samaksu uzticēt viņam uzglabāt savas monētas. Par to viņi saņēma no Fabiana kvīti.

Kad nācās veikt lielākus pirkumus, bija diezgan smagi staipīt līdzīgi daudz monētu, un tā ar laiku monētu vietā cilvēki arvien vairāk sāka makstāt ar vienu vai vairākām Fabiana kvītīm, kas atbilda pārkamās preces cenai. Veikalu īpašnieki akceptēja kvītis kā īsto maksāšanas līdzekli tādēļ, ka viņi taču jebkurā laikā varēja atnest tās Fabianam un atkal saņemt par tām zelta monētas. Kvītis ātri ceļoja no rokas rokā, bet pats zelts palika nekustīgs. Tā drīz vien Fabiana kvītis tika uzskatītas par tikpat „īstām” un vērtīgām kā pašas zelta monētas.

Nepagāja ilgs laiks, kad Fabianam kļuva skaidrs, ka diez vai kaut vai viens no viņa klientiem pēkšņi pieprasīs visas savas monētas atpakaļ. Tādēļ viņš nodomāja: „Kādēļ ražot vairāk monētu, ja reiz tās nemaz netiek lietotas?” – un viņš sāka aizdot seifā jau esošās, pie viņa deponētās monētas – vispirms ļoti piesardzīgi, bet pamazām arvien drošāk, it kā tā būtu pašsaprotama lieta.

